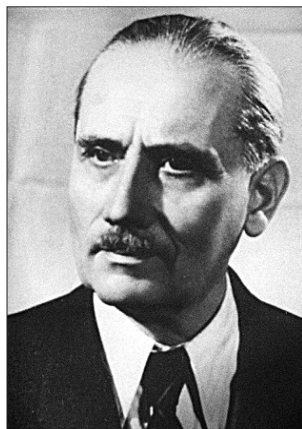

MEGEMLÉKEZÉS

Commemoration

Kemenesy Ernő (1891–1985) születésének
120. évfordulóján

A magyar agrártudomány nagy alakja Kemenesy Ernő 1891. április 2-án született az egykori Zala vármegyei Muramelencén, (ma Beltinci, Szlovénia). Édesapja Kemptner Ernő ebben az időben ugyanitt a Zichy grófok kétezer holdas birtokát irányította, mint gazdatiszt. A jól gazdálkodó és tehetséges apa 33 évesen megbízást kapott egy Tolna megyei 12 ezer holdas nagybirtok vezetésére, amely környezetében nevelkedett és ismerkedett meg a mezőgazdasággal fia, Ernő.

Középiskoláit Szekszárdon és Budapesten végezte. A Gazdasági Akadémiát 1913-ban Debrecenben abszolválta és kitűnő eredményű diplomát kapott. Harmadéves korában megnyerte a gazdasági akadémiai hallgatóinak meghirdetett Kodolányi-féle szakirodalmi pályázat első díját (A talajművelés szerepe a szárazság elleni küzdelemben). A diploma megszerzése után kötelező katonai szolgálatra vonult be a Pozsonyi Közös Hadsereg Tüzérségéhez, majd az első világháború alatt 1917 novemberéig szolgált. Ekkor, mint hadirokkantat az ozorai Katonai Kincstári Gazdaságba helyezték és ott leszerelték. Ozorán először mint beosztott, később mint gazdasági vezető dolgozott 1920 áprilisáig. Akkor a felsőiregi uradalom (Iregszemcse) egyik gazdaságának vezetését vállalta el, ahol 1927. december végéig dolgozott. Ez alatt az idő alatt kezdeményezte az uradalom kísérleti és nemesítő telepeinek a létesítését, mely utóbbiból fejlődött a mai Takarmánytermesztési Kutató Intézet. 1928-ban meghívták a Tisza-menti 27000 holdas volt Szentmargita-pusztai uradalom vezetésére. Munkásságával a megle-

hetősen elmaradt nagyüzemet átszervezte, korszerűsítette, és sikerült a termésátlagait megduplázni, sőt, cukorrépánál és egyéb ipari növényeknél ennél túlmenően is növelnie. Ugyancsak meghívás alapján vette át 1931-ben az igen belterjes Sőregi (Pest megye) uradalom vezetését. Itt 15 éven át dolgozott. Úttörő kezdeményezés volt, hogy a gazdaság jövedelmének egy részét szociális fejlesztésre fordította. A '30-as évek végéig 87 000 kataszteri hold kiterjedésűre szaporodott fel a felügyelete alatt álló gazdaság. 1939-ben a földművelődésügyi minisztertől megbízást kapott az összes állami gazdaságok üzemi átszervezésére. Ezt a munkát 1945-ig be is fejezte. 28 éves gyakorlati működése során 13 ízben folytatott külföldi mezőgazdasági tanulmányokat.

1945 májusában meghívást kapott az Újjáépítési Minisztérium Mezőgazdasági Osztályának vezetésére miniszteri tanácsosi rangba. Három hónappal később meghívást kapott az állami gazdaságok vezetésére és az FM Termelési Főosztályának átvételére. Ezt azonban már nem vállalhatta, mert közben az Agráregyetem egyhangú határozattal felterjesztette az Alkalmazott Mezőgazdasági Üzemtani Tanszék vezetőjének. Mint egyetemi nyilvános rendes tanár nyert kinevezést és tanszékvezetői megbízást. Az Egyetemen dolgozott 1948 végéig, amikor a Keszthelyi Egyetemi Osztályhoz helyezték, ahol átvette a Gyakorlati Tanszék vezetését. A Keszthelyi Egyetemi osztály megszűnése után a Tangazdaságot vezette. 1949-ben a Mezőgazdasági Tudományos Központ kinevezte a Keszthelyen létesített Növénytermesztési Kísérleti Osztály vezetésével. Egy év után az újonnan alakult Keszthelyi Kísérleti intézet vezetésével bízták meg, és ekkor szervezi meg az intézet. 1952-ben az MTA Martonvásári Mezőgazdasági Kísérleti Intézetének igazgatójává nevezik ki, ilyen minőségben működik 1955-ig. Ebben az évben, mint az MTA tudományos főmunkatársa, függetlenített kutatóként Keszthelyre került az akkori Mezőgazdasági Akadémiához. 1964-ben 73 éves korában ment nyugdíjba, de kutató-kísérletező munkásságát a Keszthelyi Agrártudományi Főiskolán, majd ennek jogutódján a Keszthelyi Agrártudományi Egyetemen töretlenül folytatta haláláig.

Számtalan szakdolgozata és tanulmánya mellett megjelent könyvei: Talaj-erőgazdálkodás I. 1956, Talaj-erőgazdálkodás II. 1959, Földművelés irányelvei 1961, Talajművelés 1964, Lucerna 1966, Die Luzerne 1968, Földművelés és talaj-erőgazdálkodás 1972. Kemenes Ernő professzor életének nagy műve a biológiai alapon történő talajművelés és talaj-erőgazdálkodás egy olyan rendszerének kidolgozása, amely sokáig útmutató lesz a későbbi kutatói generációk és gyakorlati gazdák számára is. Tudását, életbölcsségét igyekezett mindig a fiatal szakgárdának átadni. Gyakorlati megfigyeléseit, megállapításait nem tekintette dogmának, ha kísérleti vagy más tudományos eredmények azt megkívánták,

felülvizsgálta előzetes nézeteit. Fogékony volt az újra, mindig szigorú mérlegelés után és az experimentális tényekre támaszkodva fejtette ki álláspontját. Az ésszerű takarékos gazdálkodást szorgalmazta. Arra tanított, hogy az üzemek belső tartalékainak állandó feltárásával lehet a leggazdaságosabb eredményeket elérni. Hirdette a biológiai talajművelés fontosságát, a vetésforgókban rejlő energia hasznosítását és az okszerű szervesanyag gazdálkodást. Nézetében nem ingatták meg a divatos áramlatok. Szigorúan kitartott elvei mellett, mert érezte és tudta, hogy a több évtizedes megfigyelései és korrekt kutatómunkája őt igazolják.

Több kitüntetés és elismerés birtokosa volt: Kossuth díj ezüst fokozat 1952, Munka érdemérem arany fokozat 1953, Munka vörös zászló érdemérem 1954, Díszdoktorrá avatás (Dr.h.c.), Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, 1957, Díszdoktorrá avatás (Dr.h.c.) Agrártudományi Egyetem, Keszthely 1971.

Egész életét az új iránti fogékonyság jellemezte, nemcsak az újat akaró, de újat alkotni tudó emberét. Tudományos meggyőződést hirdető, szakmai kérdésekben megalkuvást nem ismerő ember, aki mindenkor a mindennap divatja fölé emelkedve a földművelés és a növénytermesztés egyetemességét vallotta. Munkáját az összefüggések elemzése hatotta át és ebben a gyakorlat, a gazdaságosság kérdéseit mindenkor előtérbe helyezte. Irodalmi hagyatéka a földműveléstan terén alapvető forrásmunka, az újabb tudós generációk kutatásaikat biztonsággal ezekre az alapokra építhetik.

Dr. Kismányoky Tamás